

2. Гранатуров В. М. *Економічний ризик: сутність, методи вимірювання, шляхи зниження* / В. М. Гранатуров. – Київ, 2007. – 194 с.
3. Буянов, В.П. *Управління ризиками (ризикологія)* / В.П. Буянов, К.А. Кірсанов, Л.А. Михайлов. – Москва: 2002 – 225 с.
4. Гольцберг М. А. *Міжнародна торгівля: фінансові операції, страхування і інші послуги* / м. А. Гольцберг. – Харків, 2004. – 318 с.

*Коновальчук І.С., магістрант,
Зачосова Н.В., доцент,
Доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Інвестиційні ризики – це те питання, якому потрібно виділяти особливу увагу, перед тим як починати займатись інвестиційною діяльністю. Інвестиційні ризики виступають одним із факторів формування пасивного доходу. Неможливо уявити будь-яку діяльність, що передбачає вкладення капіталу та отримання прибутку, при якій фактор ризику міг би бути відсутнім повністю. Дослідженню проблеми інвестиційних ризиків присвячено праці таких вчених, як Гостев С. В. [1], Коломієць Н. О. [2], Шендерівська Л. П., Копайгора О. В. [3]. Однак, у сучасних економічних умовах це питання не втрачає своєї актуальності.

За змістово-понятійним наповненням, інвестиційний ризик – це ризик знецінення вкладеного капіталу в результаті неефективних дій керівництва підприємства. Кваліфікований управлінець на етапі відбору інструментів для здійснення капіталовкладень, повинен оцінювати в першу чергу ризики інвестування, і тільки потім звертати увагу на потенційну прибутковість. За джерелами виникнення інвестиційні ризики діляться на:

1. Систематичний (ринковий) ризик, що є характерним для всіх учасників інвестиційної діяльності та всіх форм інвестування. Визначається цей вид ризику зміною стадій економічного циклу, рівнем платоспроможного попиту, змінами податкового законодавства та іншими факторами, на які інвестор не може вплинути при виборі об'єкта інвестування.

2. Несистематичний (специфічний, неринковий) ризик, який є характерним для конкретного об'єкта інвестування або для діяльності конкретного інвестора. Він може бути пов'язаним із рівнем компетентності персоналу та керівництва підприємства; посиленням конкуренції в даному сегменті ринку; нераціональною структурою капіталу, тощо. Несистематичний ризик може бути попередженим та мінімізованим за рахунок диверсифікації інвестиційних проектів, вибору оптимального інвестиційного портфеля або ефективного управління інвестиційним проектом.

Для інвестиційної діяльності притаманними є і інші види ризиків. Розглянемо їх більш детально.

Інфляційний ризик – ризик, що обумовлюється зростанням рівня інфляції – має негативний вплив на інвестиційну діяльність, оскільки зменшує реальний

прибуток інвестора. Реальна вартість активів може зменшуватися, незважаючи на збереження або зростання їх номінальної вартості. Прогнозована прибутковість інвестицій може бути не досягнута через неконтрольоване зростання темпів інфляції, що випереджатиме прибутковість інвестицій.

Ризик зміни процентної ставки – ризик, що виникає при можливості зміни процентної ставки, встановленої центральним банком країни. Зниження процентної ставки призводить до зниження вартості кредитів для бізнесу, що в свою чергу, зумовлює збільшення прибутку підприємств і в цілому позитивно позначається на ринку акцій.

Валютний ризик – ризик, викликаний можливою зміною курсу однієї валюти відносно іншої; пов'язаний, в першу чергу, з економічною та політичною ситуаціями в країні.

Політичний ризик – ризик негативного впливу політичних процесів на економічні умови. Під такими ризиками слід розуміти можливості зміни уряду, війни, революції, тощо.

Названі ризики є ринковими і не піддаються контролю з боку інвестора. До неринкових інвестиційних ризиків можна віднести наступні.

Галузевий ризик – ризик, до якого схильні всі підприємства акціонерної форми власності конкретної галузі.

Кредитний інвестиційний ризик – виникає у випадках, коли інвестиції здійснюються за рахунок позикових коштів, з чого формується потенційний ризик інвестора не повернути кредитні кошти в повному обсязі, за рахунок зміни вартості належних йому активів в непрогнозовану сторону.

Ризик упущеної вигоди – можливість отримати непрямі збитки (зазнати збитків або недоотримати прибуток) через невиконання певного заходу.

Ризик ліквідності – можливість отримати втрати по причині неможливості швидкої трансформації активів в готівкові кошти. Іноді цей вид ризику розглядається як можливість виникнення браку коштів для оплати зобов'язань перед контрагентами.

Селективний інвестиційний ризик – ймовірність неправильного вибору об'єкту інвестування.

Функціональний інвестиційний ризик – ймовірність отримання втрат в наслідок неправильного формування інвестиційного портфеля та неефективного його управління.

Операційний інвестиційний ризик – можливість отримання інвестиційних втрат внаслідок технічних помилок при проведенні операцій, збоїв програмного забезпечення, тощо.

Необхідно відзначити, що наведена класифікація в деякій мірі є умовною, так як провести чітку межу між окремими видами інвестиційних ризиків досить складно. Окремі інвестиційні ризики взаємопов'язані, зміни в одному з них викликають зміни в іншому, що впливає на результативність інвестиційної діяльності.

На прикладі інвестиційної діяльності на фондовому ринку, можемо запропонувати наступні методи мінімізації несистемних ризиків:

- галузевий ризик – мінімізується при інвестуванні в акції компаній, що входять до різних секторів економіки;
- кредитний ризик – оптимізується за рахунок зменшення обсягу кредитних коштів, спрямованих на інвестування;
- ризик упущеної вигоди – зменшується за рахунок хеджування акцій ф'ючерсними контрактами;
- ризик ліквідності – мінімізується за рахунок вибору найбільш ліквідних фінансових інструментів;
- селективний та функціональний ризики – зменшується за рахунок фундаментального, технічного аналізу та диверсифікації;
- операційний ризик – оптимізується шляхом вибору найбільш якісного фінансового посередника (брокера).

Найбільший інвестиційний ризик існує тому випадку, коли всі кошти вкладаються в один актив. Це може загрожувати як відсутністю економічних вигід, так, при деяких обставинах, переростати в ризик повної втрати вкладених коштів. Уникають подібні ситуації за рахунок формування повноцінного інвестиційного портфеля.

Список використаних джерел:

1. Гостєв С. В. Ризики в інвестиційних процесах, методи та інструменти мінімізації негативного впливу ризику / С. В. Гостєв // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2010. - № 10. - С. 19-22.
2. Коломієць Н. О. Інвестиційні ризики: сутність та методи оцінки / Н. О. Коломієць // *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки*. - 2013. - № 8. - С. 110-119.
3. Шендерівська Л. П. Ризики інвестиційної діяльності / Л. П. Шендерівська, О. В. Копайгора // *Технологія і техніка друкарства*. - 2011. - Вип. 4. - С. 126-130.

Кулініч В.І., магістрант,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Нагайчук Н.Г., к.е.н., доцент,
декан економічного факультету,
Університет банківської справи (м. Черкаси)

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ РИЗИК ТА ЗАГРОЗА

Проаналізувавши історію економічних досліджень, отримуємо змогу виділити дві найбільш популярні теорії ризику: класичну та неокласичну. Основоположниками класичної теорії прийнято вважати Мілля Дж. та Сеніора Н. (перша половина 19 ст.), які ототожнюють економічний ризик із математичним сподіванням збитків, що можуть виникнути протягом реалізації обраного рішення [1, с. 146-171]. Згідно неокласичної теорії, засновниками якої були Маршал А. та Пігу А. (20-30 рр. 20 ст.), поведінка економічного суб'єкта обумовлена концепцією граничної корисності. Так, підприємець, працюючи в умовах невизначеності, під час прийняття господарських рішень керуватиметься двома критеріями: розміром очікуваного прибутку та величиною його можливих коливань [2, с. 180-182]. При цьому гарантований прибуток матиме для нього більшу цінність, ніж очікуваний більшого розміру,